

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2007. május 9.

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2007. május 9. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítse vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesírásra is!

Tájékoztató:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori Róma történelmére vonatkozik.

Válassza ki a következő felsorolásból a megfelelő évszázadot, és írja a térképvázlatok betűjele mellé! Ezután nevezzen meg három olyan provinciát, amely a c térképvázlat korszakában a birodalomhoz tartozott! *Használja a történelmi atlaszt is!*

(Elemenként 0,5 pont.)

Időszakok: Kr. e. XI. sz., Kr. e. X. sz., Kr. e. VIII. sz., Kr. e. II. sz.,
Kr. u. II. sz., Kr. u. VI. sz.

a:

c:

provinciák:

.....
.....

b:

3 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori céhes iparral kapcsolatos.

Rendelje a táblázatban felsorolt fogalmakhoz az odaillő forrásrészlet számát! *(Egy fogalomhoz több szám is tartozhat!)* (Soranként 1 pont.)

„Mi, Frankfurt posztókészítő mesterei, az alábbiakban a főbíró urak és az egész tanács tudomására hozzuk jogainkat és szokásainkat, ahogyan azokat ősidőktől fogva megőriztük.

1. Szegéllyel ellátott posztót céhünk egyetlen tagjának sem szabad készíteni, csakis a főbírók megrendelésére, akik családjaikkal együtt viselhetnek ilyen posztót. [...]
5. Olyanoknak, akik nincsenek benne céhünkben és nem élnek városunkban, tilos posztóra alkalmazott pecsétünket használni. [...]
9. Ősidőktől fogva szokásban van nálunk, hogy mesterségünk szükségleteivel kapcsolatban minden rendelkezést magunk adhatunk ki, kivéve, ha olyan rendelkezésekről van szó, amelyek a város bírának vagy a tanácsnak a hatáskörébe tartoznak. [...] A bírságokat és büntetéseket, amelyeket nálunk megállapítottak, és amelyeket mi is megtartunk, az alábbiakban soroljuk fel.
12. [...] Ha valahol szegéllyel ellátott vagy helyenként bevágott posztót találnak, vagy pedig olyat, amelyről kiderül, hogy hulladékból vagy gyapjúcafatokból készült, vagy amelyet világos fonallal javítottak meg, az ilyen posztót el kell kobozni a mestertől, az utóbbi pedig fizet egy font heller bírságot. [...]
24. Ha valakinél elrejtett szövőszéket találnak, 1 márkát fizet utána. [...]
31. Akit éjjeli munkán tetten érnek, 1 márkát fizet. [...]
35. Ha valamely mester bolyhossa a posztót, és a két mester feljelentést tesz, hogy azt rosszul mosta ki, a hibás fizet egy verdung büntetéspénzt és bead egy negyed bort a céhházba...
47. Senki sem csálhatja el más embereit, sem munkást, sem munkásnőt. Bírságpénz: fél márka." (A frankfurti posztókészítők 1345. évi szabályzatából)

Fogalom	Forrásrészlet száma
a) kontár	
b) a minőség szabályozása	
c) a verseny korlátozása	

3 pont

3. A feladat Magyarország középkori történelmére vonatkozik.

Döntse el a forrás és ismeretei alapján, igazak vagy hamisak az állítások! Tegyen X jelet választott állításához! (Elemenként 0,5 pont)

„Ezután Julianus barát, aki egyedül maradt, nem tudva, hogy miként juthat tovább, szolgálja lett egy mohamedán papnak és feleségének, akik Nagy-Bolgárországba készültek utazni, s meg is érkeztek ide.

Ennek az országnak egyik nagy városában, mely állítólag ötvenezer harcost tud kiállítani, a barát egy magyar nőt talált, aki a keresett földről erre a vidékre ment férjhez. Ez magyarázta a barátnak az utat, hogy merre menjen, s azt állította, hogy kétnapi járőföldre biztosan megtalálja azokat a magyarokat, akiket keresett. Így is történt.

Megtalálta pedig őket a nagy Etil [Volga] folyó mellett. Kik látván őt s megértvén, hogy keresztény magyar, nagyon örvendeztek megérkezése felett. Körülvezették őt házaikban és falvaikban, és keresztény magyar véreik királyáról és országáról behatóan tudakozódtak. Bármit mondott nekik a hitről vagy egyebekről, a legfigyelmesebben hallgatták, mivel teljesen magyar a nyelvük; megértették őt, és ő

is azokat. Pogányok, akiknek semmi tudomásuk nincs Istenről, de bálványt sem imádnak, hanem úgy élnek, mint az állatok. Földet nem művelnek, lóhúst, farkashúst és efféléket esznek, kancatejet és vért isznak. Lovakban és fegyverekben bővelkednek, és igen bátrak a harcban. A régiek hagyományaiból tudják, hogy ezek a magyarok tőlük származnak, de hogy hol vannak, nem volt tudomásuk róla.” (A forrás Julianus útjáról szól, aki 1235-36-ban a király utasítására a magyarok elszakadt törzseinek felkutatására indult keletre)

Megállapítás	Igaz	Hamis
a) Julianus szerzetes volt.		
b) Julianus Béla herceg, a későbbi IV. Béla megbízásából kelt útra.		
c) Utazása a tatárjárás előtt történt.		
d) A végső útbaigazítást egy mohamedán paptól kapta.		
e) Feladatát, a keleti magyarok megtalálását teljesítette.		
f) Julianus és a keleti magyarok könnyen megértették egymást.		
g) Az ottani magyarok egyistenhívők voltak.		
h) A megtalált magyar népcsoportot IV. Béla Magyarországra telepítette.		

4 pont

4. A feladat a kora újkori európai történelemre vonatkozik.

Ismeretei alapján egészítse ki a kép magyarázó szövegét! (Elemenként 1 pont.)

A francia király látogatása egy faliszőnyegüzemben. a) főminisztere, Colbert 1662-ben Királyi Kárpitszövő Műhely és a Korona Kárpitszövői néven szervezte újjá a párizsi

faliszőnyeg-készítést. Charles le Brun (1619-1690), a képen látható faliszőnyeg készítője került a műhely élére, és itt készült a b)-ban és más királyi palotákban is látható szemet gyönyörködtető kárpitok nagy része. A kitűnően működő c) [üzem] ötezernél is több faliszőnyeget állított elő.

a) A király neve:

b) A királyi székhely neve:

c) Nevezze meg a szövegben előforduló üzemszervezeti formát!

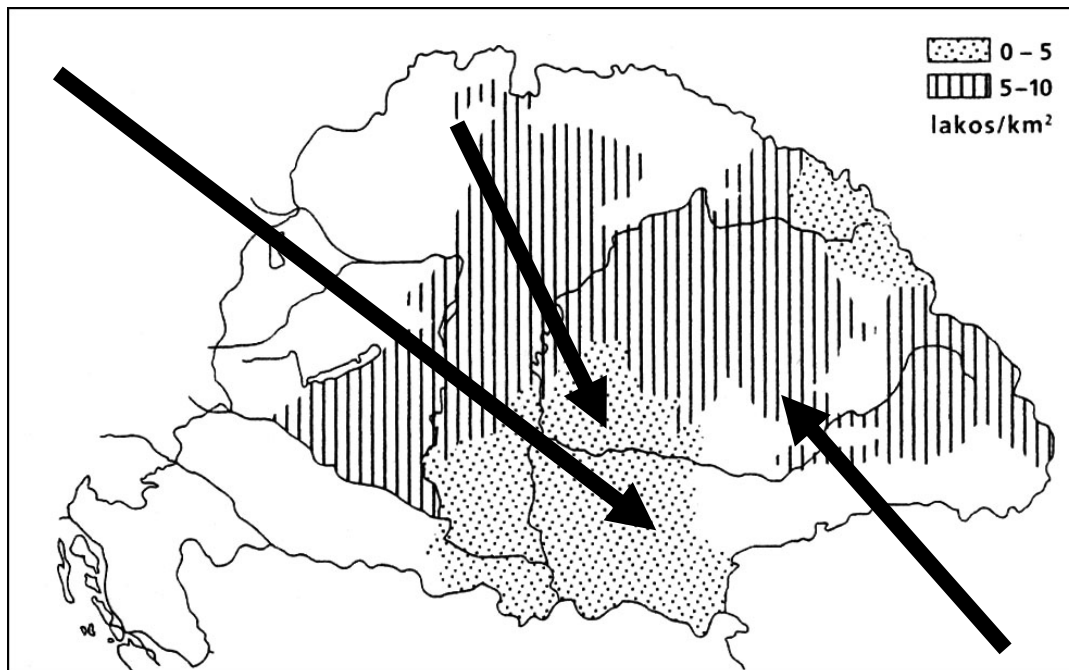
.....

d) Nevezze meg a főminiszter által megvalósított gazdaságpolitikát!

.....

4 pont	
--------	--

5. A feladat Magyarország XVIII. századi történelmére vonatkozik. Oldja meg ismeretei és a térkép alapján a feladatokat!

Magyarország legritkábban lakott területei 1720-ban

a) Válassza ki, melyik állítás melyik nyílra vonatkozik! Írja az állítás számjelét a nyilak végéhez! (Elemenként 0,5 pont.)

1) Az uralkodóház által szervezett betelepítéssel kerültek Magyarországra.

A népcsoport neve:

2) Önkéntes bevándorlás során telepedtek be.

A népcsoport neve:

3) A belső vándorlásban leginkább ez a nem magyar népcsoport volt érintve.

A népcsoport neve:

b) Nevezze meg a fenti népmozgások egy okát!

..... (1 pont)

c) Nevezzen meg egyet a népmozgások idején uralkodó Habsburgok közül!

..... (1 pont)

5 pont

6. A feladat a XIX. század eszmeáramlataira vonatkozik.**Nevezze meg a források alapján a XIX. század négy legfontosabb eszméjét (ideológiáját)! (Elemenként 1 pont.)**

- a) „Egy új kormány alakításának pusztá gondolata elegendő ahhoz, hogy undort és félelmet váltson ki belőlünk. A Forradalom korában *(az író az angol forradalomról beszél)* azt akartuk, s ma is az a célunk, hogy mindazt, amink van, őseink örökségeként birtokoljuk. Nagy gondot fordítottunk arra, hogy ne oltunk be örökségünk törzsébe semmilyen sarjat, amely nem felel meg az eredeti növény természetének...” *(Edmund Burke)*
- b) „A proletariátus arra használja majd fel politikai uralmát, hogy a burzsoáziától fokról fokra elragadjon minden tőkét, hogy az állam, azaz az uralkodó osztályá szervezett proletariátus kezében centralizáljon minden termelési szerszámot és a lehető leggyorsabban fejlessze a termelőerők tömegét [...]. Amikor majd a fejlődés folyamán az osztálykülönbségek eltűntek, és minden termelés a társult egyének kezében összpontosult, akkor a közhatalom elveszti politikai jellegét...” *(Karl Marx és Friedrich Engels)*
- c) „Az egyén szabadságának tehát korlátozottnak kell lennie: nem lehet más emberek kárára. De ha másokat saját ügyeiben nem zavar valaki, egyszerűen csak saját meggyőződése és megítélése szerint cselekszik a rá tartozó dolgokban, ugyanazok az okok, amelyek indokolták, hogy a vélekedésnek szabadnak kell lennie, azt is indokolják, hogy az egyénnek megengedjék, hogy saját számlájára nézeteit zavartalanul átültesse a gyakorlatba.” *(John Stuart Mill)*
- d) „A népek nem egyik napról a másikra érlelik meg kultúrájuk legjavát: semmiféle idegen nyelv ezt ki nem kényszerítheti. A nemzeti talajon növekszik a kultúra legjobban, sőt mondhatnám, csak a nemzet öröklött és tovább öröklődő nyelvében tud fejlődni.” *(Johann Gottfried Herder)*

a.)

b.)

c.)

d.)

4 pont

7. A feladat a kiegyezésre vonatkozik.

A szöveg alkotója tartalmi hibákat vétett. Keresse meg a hibás szövegelemeket! Írja a táblázatba a tartalmilag téves szavakat (állításokat) a javítással együtt!
(Elemenként 0,5 pont.)

„A kiegyezéssel létrejött államalakulat két egymás mellett létező tagállam szövetsége volt: az Osztrák Királyságé és a Magyar Királyságé. A két államnak közös az uralkodója, V. Ferdinánd, és vannak közös ügyei. Mindkét ország kormánya az uralkodónak felelős. A kiegyezés értelmében közös a hadügy, az oktatásügy, és az ennek fedezésére szolgáló pénzügy. A közös hadsereg sok nemzetiségű volt, mint ahogy a birodalom is. A közös hadseregnek a latin volt a vezényleti nyelve.”

Sorrend	Hiba	Javítás
a)		
b)		
c)		
d)		
e)		

5 pont

8. A feladat modern kori fogalmakra vonatkozik.

Írja a felsorolt történelmi jelenségek számát a megfelelő meghatározás betűjele mellé!
(Elemenként 1 pont.)

a) : eredetileg egy óindiai nép neve; a hitleri Németországban a nem zsidók elnevezésére, ill. a faji ideológiában a vezetésre hivatott „északi faj” megjelölésére használták.

b)..... : az OSZDMP II. kongresszusán (1903) a forradalmi irányzatot valló többség, az osztályharcos marxizmus híveinek Lenin által kidolgozott ideológiája, 1917 végétől pedig hatalmi politikai gyakorlata.

c)..... : tagadja az emberi faj egységét, s az emberiségen belül felállított minőségi szempontok szerint több fajt különböztet meg. Egyes típusokat, etnikai, nemzeti felekezeti stb. csoportokat olykor politikai elfogultságból a többiek elé helyez.

d)..... : az első világháború után kialakult szélsőjobboldali politikai mozgalom, majd uralmi rendszer Olaszországban.

e)..... : politikai és eszmei irányzat, amely a *Rerum novarum* (1891) pápai enciklika szociális tanításai alapján alakult ki Németországban, Ausztriában, Olaszországban és Magyarországon.

1. fasiszmus
2. bolsevizmus
3. árja
4. fajelmélet
5. keresztényszocializmus

5 pont

9. A feladat Magyarország gazdaságtörténetére vonatkozik. Válaszolja meg röviden ismeretei alapján a táblázathoz kapcsolódó kérdéseket! (Elemenként 0,5 pont)

A fogyasztói árak alakulása 1914-23			
Árucikk neve	Mennyiségi egység	Ár koronában	
		1914	1923
Liszt (főző)	1 kg	0,41	2000
Kenyér (barna)	1 kg	0,30	1 460
Marhahús	1 kg	2,0	17 600
Sertéshús	1 kg	1,92	20 000
Szalonna	1 kg	1,60	17 000
Zsír	1 kg	1,52	16 000
Burgonya	1 kg	0,14	625
Cukor	1 kg	0,82	8 800
Só	1 kg	0,26	1 450
Vaj	1 kg	3,60	24 000
Tojás	1 db	0,07	850
Tej	1 liter	0,28	1 370
Szén	1 mázsa	3,96	27 325

a) Hányszorosára nőttek hozzávetőleg a húsok és zsiradékok árai 1914 és 1923 között?

b) Hogyan nevezzük az adatok által tükrözött jelenséget?

c) Válassza ki a jelenség két fontos okát a következő felsorolásból aláhúzással!

A nagy világgazdasági válság

Az I. világháború

A közös pénzügyminisztérium hibái

A trianoni béke (az Osztrák-Magyar Monarchia megszűnése)

A Dawes-terv

2 pont

10. A feladat Magyarország II. világháború utáni történelmére vonatkozik. Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei alapján! (Elemenként 0,5 pont.)

Népmozgások Magyarországon a második világháború után

„Az állami szempontból megbízhatatlan személyeknek a Csehszlovák Köztársaság területén levő vagyonát állami kezelés alá veszik [...]. Állami szempontból megbízhatatlannak kell tekinteni: a német vagy magyar nemzetiségű személyeket. [...] Azok a német vagy magyar nemzetiségű csehszlovák állampolgárok, akik az idegen megszálló hatalom jogszabályai értelmében német vagy magyar állampolgárságot szereztek, az ilyen állampolgárság megszerzésének napján elveszítették csehszlovák állampolgárságukat.

A többi német vagy magyar nemzetiségű csehszlovák állampolgár e dekrétum hatálybalépése napján elveszti csehszlovák állampolgárságát. [...] ...bevezetjük azon személyek munkakötelezettségét, akik [...] elvesztették csehszlovák állampolgárságukat. [...] Az állami szempontból megbízhatatlannak tekintett személyeknek a köztársaság hatóságai vagy szervei által őrizetbe vételét a törvény által engedélyezett eseteken kívül is, vagy ideiglenes őrizetben (fogságban) tartásuk meghosszabbítását a törvényben engedélyezett időtartamon túlmenően is törvényesnek kell tekinteni.” (*Beneš csehszlovák elnök dekrétuma; 1945*)

a) Emeljen ki a rendeletről két olyan megkülönböztető intézkedést, amely a csehszlovákiai magyarságot sújtotta a II. világháború után!

.....

.....

b) Válassza ki a felsorolásból aláhúzással azt a korabeli elvet, amely a rendelet alapját alkotta!

- Truman-elv
- a kollektív bűnösség elve
- nemzetiszocializmus
- New Deal

c) Karikázza be a térkép vázlaton azt a nyilat, amely a dekrétum további következményét jelzi!

.....

d) Mivel magyarázható a szlovákok Csehszlovákiába települése?

.....

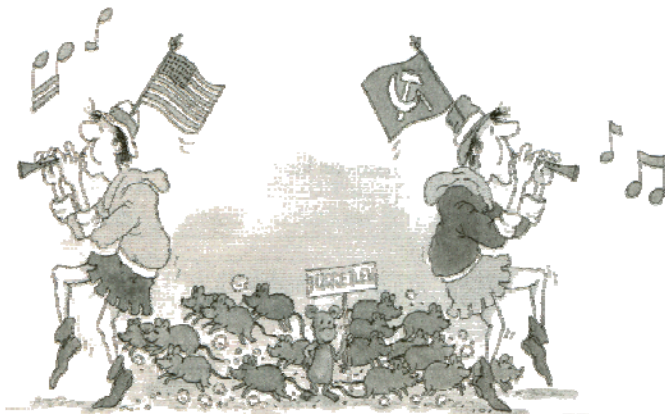
e) Válassza ki a felsorolásból aláhúzással, miért került sor a magyarországi németek kitelepítésére!

- Csak ötven éve telepedtek Magyarországra.
- Németországnak szüksége volt rájuk a háborús veszteség pótlására.
- A győztesek az egész nemzetiséget felelősnek tartották a nácikkal való együttműködésben.

3 pont	
--------	--

11. A feladat a fejlődő világ alapvető problémáira vonatkozik.

Válaszoljon a kérdésekre a karikatúrák és ismeretei felhasználásával!

A) kép

Karikatúra az 1980-as évekből

B) kép

Karikatúra Észak és Dél kapcsolatáról

a) Határozza meg, hogy az „A” kép szerint kiktől vártak segítséget a fejlődő világ országai problémáik megoldásához 1990-ig! (1 pont)

.....

b) Említsen két olyan problémát a karikatúra alapján, amire a fejlődő országok megoldást vártak! (Elemenként 0,5 pont)

1.
2.

c) A „B” képen mit jelképez Észak és Dél? (Elemenként 0,5 pont)

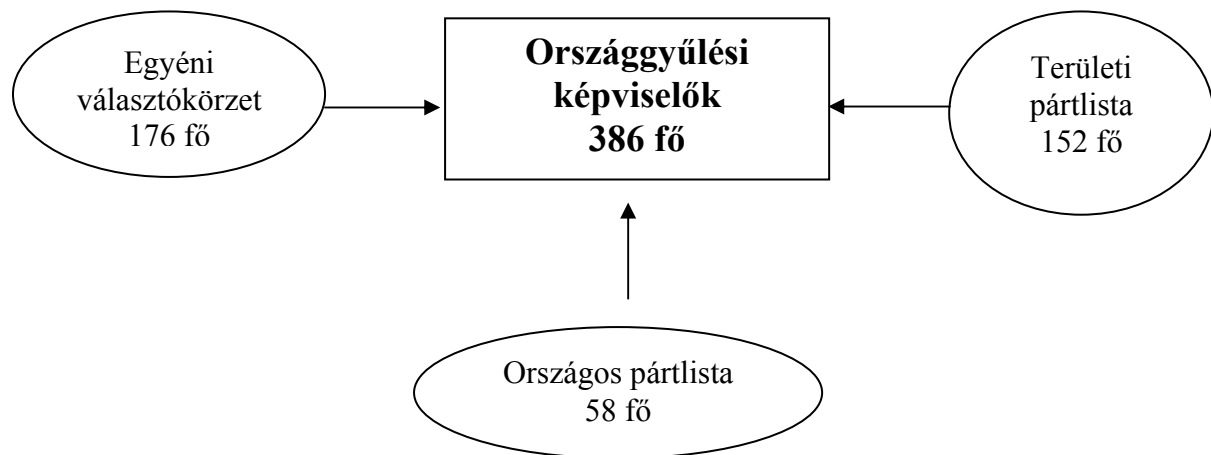
Észak:

Dél:

3 pont	
--------	--

12. A feladat a magyar országgyűlési választásokkal kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre az ábra, a szöveg és ismeretei felhasználásával!

<i>Szavazólap</i>	
Országgyűlési képviselő választásra	
..... év, hó, nap	
..... megye	
..... szavazókerület	
<i>Érvényesen szavazni csak egy jelöltre lehet</i>	
Baba Éva ☐	Nemtudomka Párt
Micsoda János ☐	Repülni Vágyó Párt
Rettenetes Elek ☐	Független jelölt
Vezér Lehel ☐	Nemzeti Kürt Párt
A jelöltre szavazni a neve melletti körben elhelyezett két egymást metsző vonallal lehet.	

I. szavazólap

<i>Szavazólap</i>		
Országgyűlési képviselő választásra		
..... év, hó, nap		
..... megye		
..... szavazókerület		
<i>Érvényesen szavazni csak egy listára lehet</i>		
☐	☐	☐
Nemtudomka Párt	Repülni Vágyó Párt	Nemzeti Kürt Párt
Baba Éva	Micsoda János	Vezér Lehel
A jelöltre szavazni a neve melletti körben elhelyezett két egymást metsző vonallal lehet.		

II. szavazólap

Az országgyűlési képviselők választása általános és egyenlő választójog alapján, közvetlenül és titkosan történik. A képviselők arányosra törekvő vegyes választási rendszer keretében jutnak mandátumhoz. E szerint a képviselők részben egyéni választókerületekből, részben pártok választási listáiról jutnak a törvényhozói testületbe.

a) Kiknek a szavazatai alapján juthatnak be a képviselők az Országgyűlésbe? (1 pont)

.....

b) Hol kell győznie annak az országgyűlési képviselőjelöltnek, akit a választók közvetlenül választanak meg? (1 pont)

.....

c) Kik kerülnek be az országgyűlésbe a pártokra leadott szavazatok alapján? (1 pont)

.....

d) Kikre szavazhatunk az (Elemenként 0,5 pont.)

1. I. szavazólappal?

2. II. szavazólappal?

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:

kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	A reformáció	rövid
	14.	A francia forradalom	rövid
Magyar történelem	15.	A Rákóczi-szabadságharc	rövid
	16.	A XIV-XV. századi városok	hosszú
	17.	Nemzetiségi kérdés 1848-1849-ben	rövid
	18.	Budapest a dualizmus idején	hosszú
	19.	Magyarország eladósodása	rövid
	20.	A szovjet hadsereg Magyarországon	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit. Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

13. A feladat a reformációhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be ismeretei alapján és a források elemzésével a reformáció két fő irányzatának lényeges vonásait! Használja a történelmi atlaszt!

„5. A pápa nem enged és nem is engedhet el semmiféle büntetést, csak azt, amit vagy a maga vagy a kánonok rendelkezése alapján kiszabott.

6. A pápa nem bocsáthat meg egy vétket sem, legfeljebb kihirdeti és megerősíti az Isten bocsánatát; vagy pedig bocsánatot oszt bizonyos, az ő hatáskörébe tartozó esetekben, s aki ezt nem ismeri el, annak vétkes tartozása éppenséggel megmarad. [...]

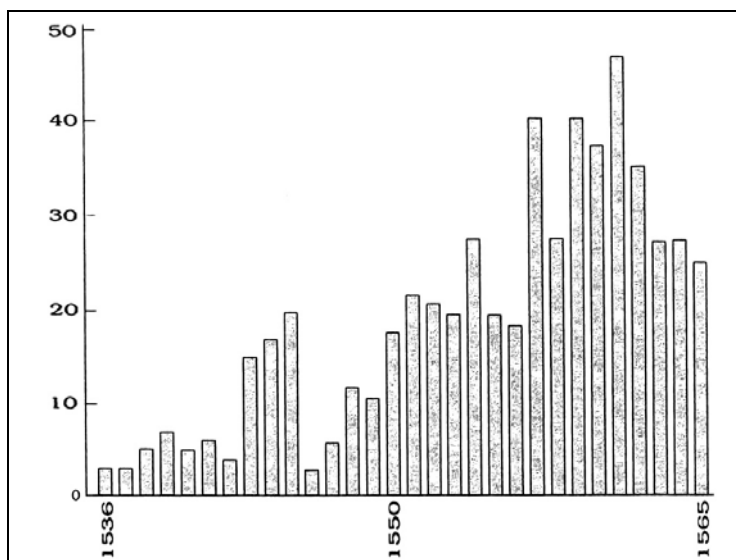
20. A pápa tehát az »összes büntetések elengedése« alatt csak az általa kiszabott összes büntetést érti, nem pedig általában mindent.

21. Ennélfogva tévednek azok a búcsúhirdetők, akik azt tanítják, hogy a pápa búcsúja az embert általában minden büntetés alól feloldja és üdvözíti.

47. Fel kell világosítani a keresztényeket, hogy a búcsúvásárlás nem kötelező, hanem önkéntes dolog.” (Luther 95 pontjából; 1517)

„Ezért hiábavaló és lehetetlen bárkinek is megparancsolni, vagy bárkit is erőszakkal kényszeríteni, hogy így vagy úgy higgyen... Miként merészkedhet a dőre világi hatalom megítélni és irányítani olyan titkos, lelki, rejtett dolgot, amilyen a hit?” (Luther; 1521)

„Isten örök elhatározása, amellyel önmagában elhatározta, hogy akarata szerint mi történjen minden egyes emberrel. Isten ugyanis nem egyforma állapotra teremtett mindenkit, hanem némelyeket örök életre, másokat pedig az örök kárhozatra rendelt már kezdettől fogva.” (Kálvin; 1537)

A Genfben megjelent könyvek száma a XVI. század közepén

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

14. A feladat a francia forradalomra vonatkozik. (rövid)

Mutassa be ismeretei és a források alapján XVI. Lajos helyzetét és szerepét a francia forradalom 1789-1792 közötti szakaszában!

Kronológia:

1789. X. 5-6: a Versailles-ban tüntető tömeg követelésére a királyi családi Párizsba költözik
1791. VI. 20-21: XVI. Lajos családjával együtt külföldre próbál szökni, sikertelenül
1791. IX. 13: a király szentesíti a nemzetgyűlés által elfogadott új alkotmányt
1792. IV. 20: francia hadüzenet I. Ferencnek, Csehország és Magyarország királyának
1792. VIII. 10: a nemzetgyűlés megvonja a királytól a hatalmat

„A nemzet, minden hatalom forrása, csak átruházással gyakorolhatja e hatalmokat. A francia alkotmány képviselői: képviselője a törvényhozó testület és a király. [...]
Franciaországban egyetlen hatalom sem áll a törvény felett, a király csak általa uralkodik, és csak a törvény nevében követelhet engedelmesget. [...]

A király egyetlen rendeletét sem lehet végrehajtani, ha nincs aláírva általa s nem ellenjegyezte a miniszter vagy az ügyosztály irányítója. [...]

Abban az esetben, ha a király megtagadja egy határozat elfogadását, elutasítása csak felfüggesztő érvényű lehet. Amennyiben a határozatot hozó törvényhozás után két másik törvényhozás is egymás után bemutatja ugyanazt a határozatot ugyanazokkal a szavakkal, a király köteles elfogadni azt." (Az 1791-es alkotmány)

A korlátozott monarchia – XVI. Lajos és alattvalói egy angol karikatúrán

A szöveg fordítása: „Szentelisd a dekrétumokat [a nemzetgyűlés döntéseit], Monsieur Veto!”

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat a Rákóczi-szabadságharcra vonatkozik. (rövid)

Mutassa be a Rákóczi-szabadságharc első időszakát ismeretei és a források alapján!

Válaszában érintse a hadsereg-szervezési kérdéseket és a külpolitikai helyzetet!

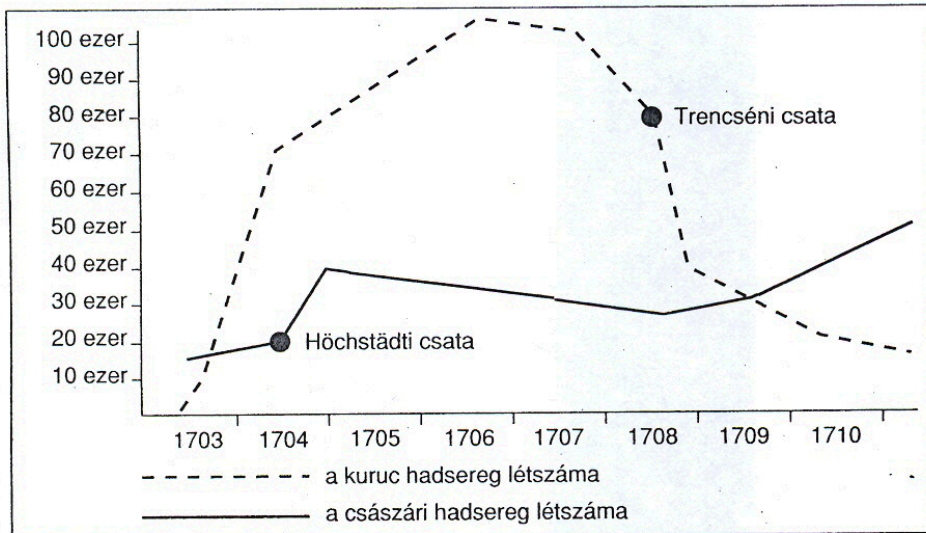
Használja a történelmi atlaszt!

„[...] megszálltunk egy Klimec nevű faluban, a Magyarországot és Lengyelországot elválasztó Beszkid-hegyek lábánál. Ez, ha jól emlékszem, 1703. június 16-án volt.

[...] elrendeltem, vezessék hozzám a hegy túlsó oldalán tartózkodó csapatokat. Dél tájban érkeztek, botokkal és kaszákkal felfegyverezve. Ötszáz ember helyett alig volt kétszáz gyalogos, rossz parasztpuskákkal felszerelve, velük ötven lovas. Vezérük Esze Tamás volt, egy paraszt, tarpai jobbágyom [...] A népség parancsnokai között csak Móriczot és Horváthot lehetett katonának nevezni, Majos, aki velem jött, nemességének előjogán akarta őket vezényelni, de részegeskedő, pimasz és összeférhetetlen fiatalember volt, s ezért nem alkalmas erre a tisztségre. De ez a népség nem is akarta a parancsait követni, a magyar nép és nemesség között fennálló természetes gyűlölet miatt. Végeredményben azonban mindnyájan olyan tudatlanok és összeférhetetlenek voltak, hogy még egy tizedes feladatát sem voltak képesek ellátni. De minthogy a nép tisztelte őket, nem lehetett elvenni a rangjukat, egyébként akkor nem is lehetett volna a helyükre jobbakat találni.” (II. Rákóczi Ferenc emlékirata a szabadságharc kezdetéről)

„[...] a hadak, nem találván több ellenséget, s azt vélvén, hogy egész Magyarország meghódításával biztonságba jutottak, a maguk dolgával kezdtek törődni és az ellenségtől ejtett prédával visszavonultak. Mindent megkíséréltem Felsőnek ami tőlem tellett, hogy a szerte kóborló hadakat összegyűjtsem, mégis mivel a nagyon kemény szigorúságnak kárát vallhattam volna oly hadi nép közt, amelyet mind a szabadság túlzottan tágas felfogása, mind személyem igen nagy kedvelése lelkesít, a fenyegetéseket ígéretekkkel és kedvükben járással váltogattam, nehogy bármit is elmulasszak, amivel hazámnak és Felsőnek ügyét előbbre vihetem.” (Rákóczi levele XIV. Lajosnak; 1704.)

„A höchstädti csatavesztés [...] megfosztott még a reményétől is annak, hogy egyesülhessek a bajor választófejedelemmel. Ez a remény volt egyetlen alapja annak, hogy belefogtam a háborúba, melynek nehézségeit nagyon is előre láttam.” (Részlet Rákóczi Ferenc emlékiratából)

A katonai erőviszonyok alakulása a Rákóczi-szabadságharcban

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

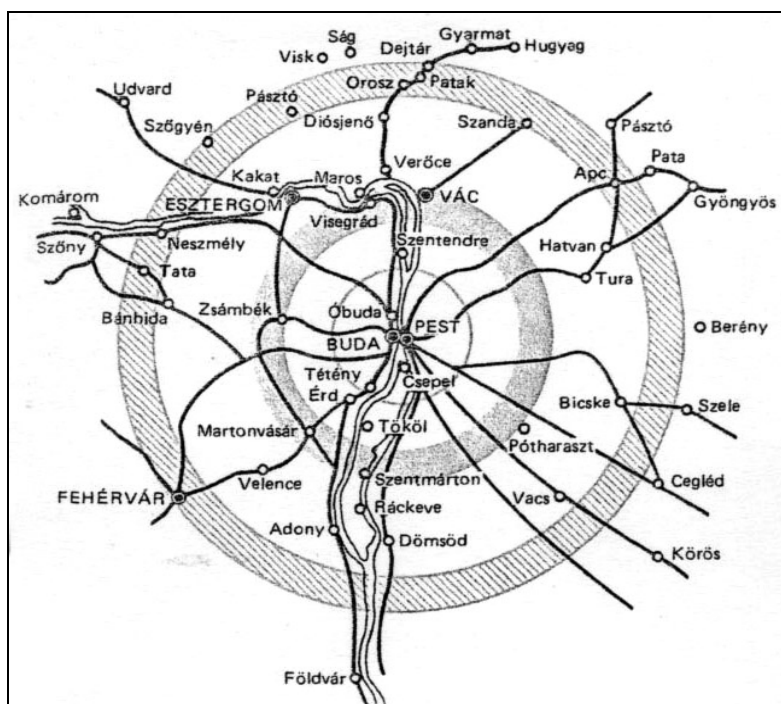
.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

16. A feladat a középkori Magyarország történetére vonatkozik. (hosszú)

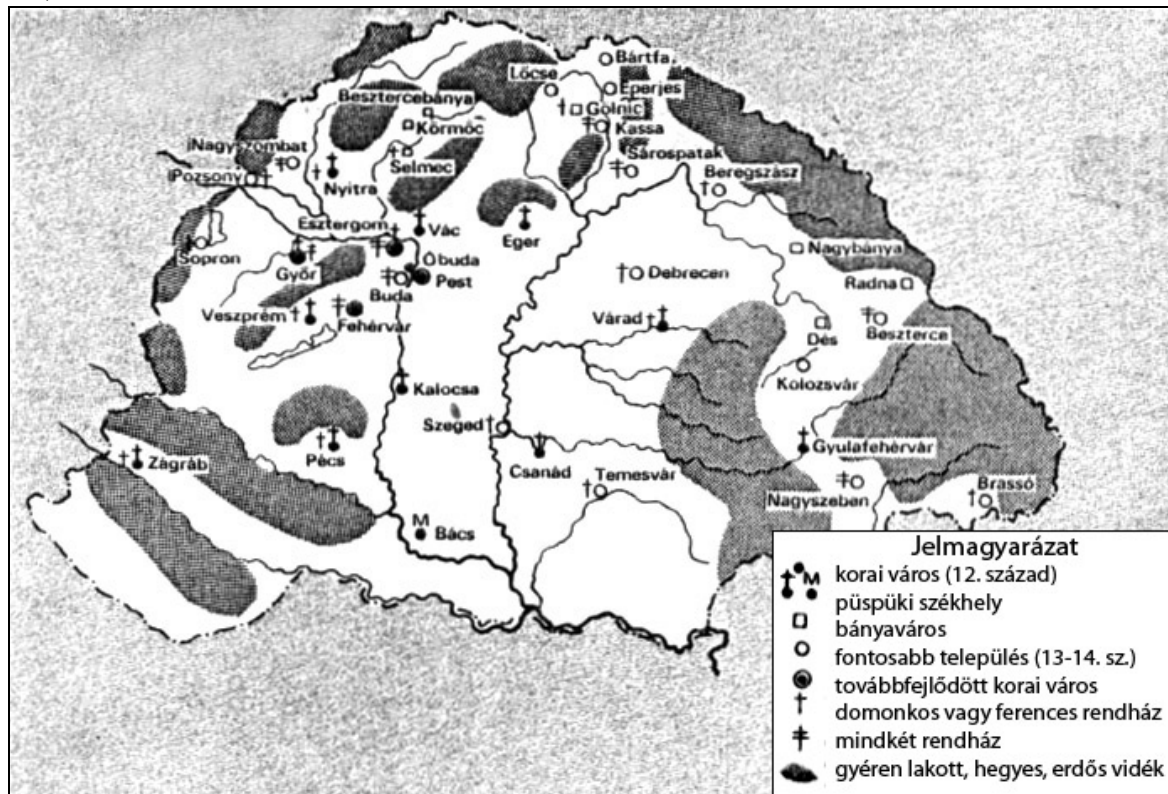
Mutassa be ismeretei és a források alapján a XIV-XV. századi magyarországi városok és mezővárosok jogi helyzetét és gazdasági szerepét! Térjen ki Magyarországnak az európai gazdaságban betöltött szerepére is! Használja a történelmi atlaszt!

Buda vonzáskörzete. A szűkebb kör falvai jobbágyi függésben vannak a várostól, élelmiszereiket a város piacára viszik. A tágabb körzet lakossága bekapcsolódik a város kereskedelmébe.

„Mi, Károly, Isten kegyelméből Magyarország királya, Komárom városunkat népessé és népek sokaságával ékessé akarván tenni, említett városunk népeit és polgárait abban a kegyben és különleges kiváltságban részesítettük, hogy a közöttük felmerülő minden perben csak az általuk választott villicus [bíró] hozhat ítéletet; ha pedig villicusuk a per súlyos volta miatt erre nem lenne elégséges, akkor az ilyen ügyeket elbírálás végett a mi jelenlétünk elé, vagy amennyiben szükséges, tárnokmesterünk elé kell áttenni; továbbá minden telkük, illetve egész házhelyük után földbér címén, a használatban levő dénárokból, évi két részletben, fél fertót [kb. 30 g ezüst] tartoznak fizetni, biztosítjuk számukra azt is, hogy ha közülük bárki örökös hátrahagyása nélkül hal meg, [...] minden vagyonukról, bárkinek a javára, szabadon

végrendelkezhetnek; megengedtük nekik ezenfelül, hogy a Vág folyón túl levő területen, saját szükségletükre, szénát és nádat szabadon kaszálhatnak; végül biztosítjuk a részükre, hogy minden portékájukkal és bármiféle áruikkal országunkban mindenütt, szárazon és vízen egyaránt, tekintélyünk oltalma alatt, szabadon és akadálytalanul közlekedhessenek." (A komáromi polgárok kiváltságlevele; 1331)

A magyar királyság városhálózata a 14. század első felében

„A város bírójának és esküdtjeinek megválasztása előtt választassék meg száz alkalmas személy minden mesterségből, ezek szabad választási joggal rendelkezzenek, és ők döntsék el, hogy közülük kit válasszanak meg bírónak.

A plébánost a polgárok és nem a földesúr választja.

Mindennap szabad piacot tarthatnak körükben a földesúr tisztjeinek erőszakoskodása nélkül.

Az árukkal le és felfelé közlekedő hajók és sajkák, valamint a bárhonnan árut hozó kocsik, amikor Újlak városában évi vásárt tartanak, ebben az időben ne Kispesten, hanem a városi lakóknál szálljanak meg, és kötelesek árujukat nem máshol, hanem egyedül Újlak város piacán értékesíteni." (Újlak város XV. századi jogkönyvéből)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. A feladat az 1848-49-es forradalom és szabadságharc történetére vonatkozik.

(rövid)

Mutassa be ismeretei és a források alapján a nemzetiségi kérdés alakulását az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején Magyarországon!

„Én soha, de soha a magyar szent korona alatt más nemzetet és nemzetiséget, mint a magyart elismerni nem fogok. Tudom, hogy vannak emberek és népfajok, akik más nyelvet beszélnek, de egy nemzetnél több itten nincsen.” *(Kossuth Lajos a szerbek küldöttségének; 1848. március 27.)*

„...ne járuljunk a magyar szabadság asztalához, mert azon minden falat mérgezett.” *(Simion Barniut, az erdélyi románság egyik vezetője; 1848. május)*

„A nemzet képviselői s az ország főrendjei Magyarország népeihez.

Atyánkfiai!

Szólunk hozzátok, magyarok, németek, tótok, oláhok, rácok, horvátok, oroszok! Szólunk elárult közös hazánk nevében, melyet a királyt környező cselszövők gonosz hálóval körülkerítettek... Ott állunk, hogy élet és halál, szabadság és szolgaság között van választás.” *(Az első népképviseleti országgyűlés irataiból; 1848. december)*

„...A harc közöttünk és a szerbek között felette kegyetlenül folyt, az utóbbiak a hadifoglyokat könyörtelenül lemészárolták, sőt még a holttesteket is lefejezték és megcsonkították. Részünkről is a csatamezőn csak ritkán nyert valaki pardont...” *(Klapka György; 1848 nyara)*

„Egy van, mi különösen szívemen fekszik, mert Magyarhon jövője, véleményem szerint attól függ. Különbéféle nemzetiségek iránt legyünk jogkiosztásban mentől bőkezűbbek. Nemcsak Ausztria halt meg, hanem Szent István Magyarországa is. Mire annyi vér és áldozat? Hogy nyomorú plántái [palántaszerű] életet éljünk, mintegy melegágyi üveg alatt? Nem! Sorsunk a világ legnagyobb dicsősége leend, vagy halál. Liberté, égalité, fraternité [szabadság, egyenlőség, testvériség], még nem elég. A népek nemzetiségi életet is kívánnak élni. Olly rendszert kellene állítanunk, melly által a nemzetiség egysége hiányát az egyéni nemzetiségi jogok egyeztetése és méltánylata által pótolják.” *(Teleki László levele Kossuthnak; 1849. május)*

„ Tiszta román megyékben és hatóságokban, vagy pedig ott, hol a többséget a román ajkúak teszik, a tanácskozások szintúgy román, mint magyar nyelven tartathatnak; nem különben a jegyzőkönyv is mind a két nyelven szerkesztendő. Az országgyűléssel, kormánnyal és hatóságokkal a levelezések magyarul történnek, kivéven azon közléseket, melyek oly törvényhatóságok között válttatnak, hol mind a két nyelv használtatik hivatalosan; ez esetben a levelezés román nyelven is eszközöltethetik.” *(Magyar-román megbékélési terv; 1849. július 14.)*

.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat a dualizmus korára vonatkozik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a főváros dualizmus kori fejlődését, gazdasági, politikai, kulturális szerepét! Térjen ki a budapesti várospolitikára jellemzésére is! Használja a történelmi atlaszt!

„2. §. Az áru- és értéktőzsde célja: mindennemű kereskedelmi javaknak, veretlen aranynak és ezüstnek, pénznemeknek és váltóknak, a magyar iparvállalatok által fensőbb engedély folytán kibocsátott részvények és kötvények eladását és vevését; végre zálog-biztosítási üzemeket megkönnyíteni” (A pesti áru- és értéktőzsde alapszabályaiból; 1865)

„A mi a létrejött elhatározásokat illeti, jelezzük, hogy a központi csarnok czéljára az ú. n. sóházi telek van kiszemelve, melyet a Vámház körút, Pipa utca, Csillag utca és Sóház utca határolnak s melyet mi is a legalkalmasabbnak tartottunk. [...] Kívánatosnak jeleztük továbbá, hogy a szabályozás alkalmából a Sóház utca lehetőleg kiszélesíttessék, mert előre látható, hogy ezen utcában a közúti vaspályái

közlekedés berendezése szükségessé fog válni.” (A Fővárosi Közmunkák Tanácsa a fővárosi vásárcsarnok létesítéséről; 1889-1891)

Fővárosi fenntartású iskolák (1873-1915)							
Tanév	Iskola	Osztály	Tanerő		Tanulók száma		
			Férfi	nő	fiú	Leány	Együtt
1873/74	82	385	215	85	10 744	6 675	17 419
1884/85	103	675	446	241	19 025	13 668	32 693
1894/95	124	1 128	989	476	33 495	21 552	55 047
1904/05	265	2 033	1 678	1 130	51 920	39 262	91 182
1914/15	427	2 926	2 022	2 294	58 990	48 646	107 636

Vízű, vízellátás a fővárosban			Villanyvilágítás a fővárosban	
Év	Csővezeték hossza (méter)	Vízzel ellátott házak	Év	Fogyasztók száma
1874	104 485	1 335	1895	2 954
1885	218 420	6 643	1900	7 543
1895	469 496	11 940	1905	15 754
1905	665 404	13 453	1910	32 044
1915	869 225	17 425		

Az Erzsébet híd építése; 1903

A Baross tér a Keleti pályaudvarral 1910 körül

„Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Az utóbbi éveknek megváltozott gazdasági viszonyai az életszükségleteknek általános megrágulása vezetvén, ez az állapot főként az élelmi cikkek beszerzésénél érezteti nyomasztó hatását. [...] Ezen viszonyokkal szemben a főváros tétlenül nem maradhat, hanem egyes kötelessége egyrészt olyan irányban intézkedni, hogy a fogyasztó közönséget az üzérkedések, és jogosulatlan áremelkedések ellen megvédje, másrészt, hogy a drágulást a lehetőséghez képest ellensúlyozza, illetve mérsékelje.” (A fővárosi közgyűlés felterjesztése kenyérgyár létesítése ügyében; 1907)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

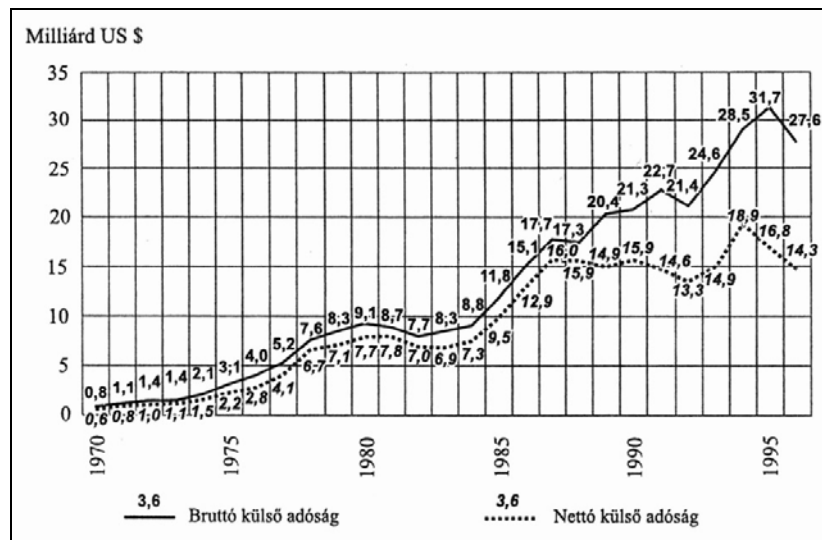
.....

19. A feladat a Kádár-korszakra vonatkozik. (rövid)

Értelmezze ismeretei és a források alapján Magyarország eladósodásának folyamatát és a jelenség okait!

Kronológia:

- 1968: az MSZMP gazdasági reformja (az „új gazdasági mechanizmus”)
 1972: az MSZMP leállítja a gazdasági reformot
 1973: az első olajárrobbanás
 1975: a „tervszerű eladósodás” politikájának kezdete
 1979: a második olajárrobbanás;
 az élelmiszerek, energiahordozók, szolgáltatások árainak 20-50%-os emelése
 1982: Magyarország csatlakozik a Nemzetközi Valutaalaphoz és a Világbankhoz,
 az élelmiszerek és energiahordozók árainak újabb növelése (20-25%),
 a beruházások és az import erőteljes visszafogása a fizetőképesség elkerülésére
 1985: az MSZMP XIII. kongresszusa fejlesztési és növekedési programot hirdet meg

Az eladósodás folyamata, 1970-1996

Bruttó külső adósság: az ország teljes külföldi adósságállománya.

Nettó külső adósság: a bruttó külső adósság csökkentve az ország külföldi követeléseinek összegével.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

20. A feladat Magyarország II. világháborús történetéhez kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be Magyarország felszabadításának hadműveleteit és a szovjet megszállás körülményeit 1944-45-ben! Térjen ki a Vörös Hadsereg politikai szerepére, és mutassa be a lakossághoz való viszonyát! Használja a történelmi atlaszt!

„A németek valóban varázslók. Sikerült megvalósítaniuk a csodát, hogy minden tisztességes ember őszintén és forró reménykedéssel várja az oroszokat, a bolsevistákat, akik valóságosan mint felszabadítók érkeznek. Én is így vártam az oroszokat.” (Márai Sándor: *Napló; 1944. október 17.*)

„A nyilas hatalomátvétel után és a visszavonulások során az országot a Wehrmacht szisztematikusan kifosztotta. Ennek során számos erőszakoskodás és egyéni rablás is történt. A magyar államvasutak guruló állományának 70%-a, az iparkészleteinek és gépparkjának jelentős része a Birodalomba került [...]. A háború utolsó hat hónapjában a szarvasmarha-állomány 44%-a, a lóállomány 56%-a, a juhállomány 80%-a és a nemzeti vagyon 40%-a semmisült meg vagy került elhurcolásra.” (Ungváry Krisztián történész)

A Magyarország területén szembenálló szovjet és német erők 1944 végén			
Élő erők és eszközök	Szovjet csapatok (Vörös Hadsereg)	Német-magyar csapatok (Wehrmacht és Magyar Királyi Honvédség)	Arány
Személyi állomány	528 000	127 000	4 : 1
Lövegek	10 867	2 800	3 : 1
Aknavetők	3 974	880	9 : 2
Harckocsik	565	kb. 140	4 : 1

„A három csatorna, melyeken át a magyar nemzeti vagyon nagy része ezekben az években elszivárgott a Szovjetunióba – a harcokat követő helyi zsákmányolás, aztán a jóvátétel és a potsdami határozat alapján »közös« német-magyar javakból a szovjetnek juttatott gyárok, kisajátított iparvállalatok, ez volt a három csatorna –, azokban a hetekben még szervezetlen volt, csak a »zabra«, a zsákmányolás ipara működött tökéletesen... Mindent vittek, amit láttak. A szomszédos villaházat szemem láttára, fényes nappal ürítették ki; elvitték, teherautóra rakták a bútorokat, a berendezési tárgyakat, még a parkettát is felszedték és a Bergmann-csőveket is kiszakították a falakból: csak a könyveket hagyták a polcokon... A falu, a környék lakóhelyei hamarosan hangos, siránkozó panaszkodástól visszhangzottak.

A parasztság mentette értékeit, ahogy tudta; elásták a búzát, a bort, a burgonyát, erdőbe rejtették a tehenet, a disznót, a lovat, bekormozták a lányok arcát, »stary babá«-nak, öregasszonynak álcázták, kendőzték a fiatalabb, szemrevaló személyeket, ahogy a fiatal férfiak ijedtükben szakállt növesztettek, »stary papá«-nak, öregembernek mutatták magukat, mert híre járt, hogy az oroszok összeszedik és elviszik a fiatalabb férfiakat. [...]

A parasztok [...] hamarosan észrevették, hogy a legtöbb orosz nemcsak kapzsi és harácsoló martalóc, hanem korrupst is: tehát trafikálni kezdettek velük. Az orosz elvitte a lovakat, de másnap új karaván érkezett, zsákmányolt lovak ezreit hajtották pálinkára szomjas muszkák, és a parasztok egy liter pálinkáért – ez volt az ára – vásároltak egy másik lovat.” (Márai Sándor: *Föld, föld!...*)

*A budai Alagút
bejárata 1945
februárjában*

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Az ókori Róma	3	
	2. Középkori céhes ipar	3	
	3. A középkori Magyarország	4	
	4. A kora újkori Európa	4	
	5. Magyarország újranevesítése	5	
	6. XIX. századi eszmerendszerek	4	
	7. A kiegyezés	5	
	8. Modern kori fogalmak	5	
	9. Magyarország a húszas években	2	
	10. Népmozgások Magyarországon a II. világháború után	3	
	11. A fejlődő világ	3	
	12. Magyar országgyűlési választások	4	
	I. Összesen	45	
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. A reformáció	12	
	14. A francia forradalom	12	
	15. A Rákóczi-szabadságharc	12	
	16. A XIV-XV. századi városok	21	
	17. Nemzetiségi kérdés 1848-49-ben	12	
	18. Budapest a dualizmus idején	21	
	19. Magyarország eladósodása	12	
	20. A szovjet hadsereg Magyarországon	21	
	II. Összesen	45	
I. + II. ÖSSZESEN:		90	

javító tanár

Dátum: _____

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: